

31992L0100

27.11.1992.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 346/61

PADOMES DIREKTĪVA 92/100/EEK**(1992. gada 19. novembris)****par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā**

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 57. panta 2. punktu, 66. un 100.a pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

sadarbībā ar Eiropas Parlamentu ⁽²⁾,

ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

tā kā pastāv atšķirības juridiskā aizsardzībā, ko dalībvalstu tiesību akti un prakse nodrošina darbiem, ko aizsargā autortiesības un blakustiesības, kas attiecas uz nomu un patapināšanu; tā kā tādas atšķirības rada šķēršļus tirdzniecībai un rada konkurences traucējumus, tādējādi kavē pilnīgot kopējo tirgu un neļauj tam pareizi darboties;

tā kā šādas juridiskās aizsardzības atšķirības var kļūt lielākas, ja dalībvalstis pieņem jaunas un atšķirīgas normas vai ja dažādi attīstās attiecīgo valstu tiesu prakse, kas interpretē šādas normas;

tā kā tādas atšķirības tāpēc jālikvidē saskaņā ar mērķi radīt telpu bez iekšējām robežām, ko paredz Līguma 8.a pants, lai saskaņā ar Līguma 3. panta f) punktu ieviestu sistēmu, kas kopējā tirgū nodrošina netraucētu konkurenci;

tā kā ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātu darbu noma un patapināšana skaņu ierakstu un filmu autoriem, izpildītājiem un producentiem kļūst jo īpaši nozīmīga; tā kā pirātisma draudi vērsas plašumā;

tā kā ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto darbu pienācīga aizsardzība ar nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, kā arī attiecīgo objektu aizsardzība ar tādām blakustiesībām kā fikācijas tiesības, pavairošanas tiesības, izplatīšanas tiesības, raidīšanas tiesības un tiesības publiski izpildīt attiecīgi uzskatāma par būtiski svarīgām Kopienas ekonomikas un kultūras attīstībai;

tā kā autortiesību un blakustiesību aizsardzībai jāpiemērojas jauniem pavērsieniem tautsaimniecībā, piemēram, ekspluatācijai jaunās formās;

tā kā autoru un izpildītāju mākslinieciskā jaunrade prasa atbilstošus ienākumus kā pamatu turpmākai mākslinieciskai jaunradei, un ieguldījumi, izgatavojot skaņu ierakstus un uzņemot filmas ir īpaši lieli un riskanti; tā kā efektīvi nodrošināt šos ienākumus un atļūdzināt šos ieguldījumus var vienīgi ar attiecīgo tiesību turētāju piemērotu juridisku aizsardzību;

⁽¹⁾ OV C 53, 28.2.1991., 35. lpp. un OV C 128, 20.5.1992., 8. lpp.

⁽²⁾ OV C 67, 16.3.1992., 92. lpp. un 1992. gada 28. oktobra lēmums (vēl nav publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*).

⁽³⁾ OV C 269, 14.10.1991., 54. lpp.

tā kā šāda mākslinieciskā jaunrade un uzņēmējdarbība daudzējādā ziņā ir pašnodarbinātu personu darbība; tā kā šāda darbība jāatvieglo, Kopienā nodrošinot saskaņotu juridisku aizsardzību;

tā kā ciktāl šāda darbība būtībā sastāv no pakalpojumiem, jāatvieglo arī to sniegšana, Kopienā izveidojot saskaņotu juridisku bāzi;

tā kā dalībvalstu tiesību akti jātuvina tādējādi, lai neradītu pretrunas ar starptautiskām konvencijām, uz kurām balstās daudzu dalībvalstu autortiesību un blakustiesību akti;

tā kā Kopienas tiesību aktu bāze attiecībā uz nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažādām autortiesību blakustiesībām var aprobežoties ar to, ka šīs dalībvalstis nosaka, kādas tiesības tās piešķir atsevišķām tiesību turētāju grupām attiecībā uz nomu un patapināšanu, un pēc tam blakustiesību aizsardzības jomā atsevišķām tiesību turētāju grupām nodibina tiesības fiksēt, reproducēt, izplatīt, raidīt un publiski izpildīt;

tā kā šajā direktīvā jādefinē nomas un patapinājuma jēdzieni;

tā kā skaidrības labad ārpus šīs direktīvas loka jāatstāj atsevišķas nomas un patapinājuma formas, piemēram, skaņu ierakstu vai filmu (kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu, vai kustīgu attēlu ar skaņu pavadījumu vai bez tā) pieejamība publisku priekšnesumu vajadzībām vai raidīšanai, pieejamība izstādīšanas vajadzībām vai tūlītējam atsaucēm; tā kā patapināšana šajā direktīvā neparedz ar autortiesībām aizsargātus darbus darīt pieejamus dažādām iestādēm, kas ir pieejamas publikai;

tā kā, ja publikai pieejama iestāde tos patapina, gūstot kompensāciju, kas nepārsniedz summu, kura vajadzīga, lai segtu attiecīgās iestādes darbības izmaksas, saskaņā ar šo direktīvu nav gūts tiešs vai netiešs tautsaimniecisks vai komerciāls labums;

tā kā jāveic pasākumi, lai nodrošinātu to, ka neatsaucamu taisnīgu atlīdzību saņem autori un izpildītāji, kam jāpatur iespēja uzticēt šo tiesību īstenojumu iestādēm, kuras viņus pārstāv un iekasē šo maksu;

tā kā taisnīgo atlīdzību var samaksāt vienā vai vairākos maksājumos jebkurā laikā, līgumu noslēdzot vai arī pēc tam, kad līgums ir noslēgts;

tā kā, nosakot taisnīgo atlīdzību, jāņem vērā tas, cik nozīmīgs ir attiecīgo autoru un izpildītāju ieguldījums skaņu ierakstā vai filmā;

tā kā ar īpašiem nolīgumiem jāaizsargā vismaz autoru tiesības attiecībā uz publisku patapināšanu; tā kā visiem pasākumiem, kas balstās uz šīs direktīvas 5. pantu, tomēr jānosauk ar Kopienas tiesībām, jo īpaši ar Līguma 7. pantu;

tā kā II nodaļā ietvertie noteikumi neliedz dalībvalstīm 2. panta 5. punktā minēto prezumpciju attiecināt arī uz ekskluzīvajām tiesībām, kas tajā ietvertas; tā kā turklāt II nodaļas noteikumi neliedz dalībvalstīm paredzēt vienkāršu prezumpciju, kas atļauj izmantot izpildītāju ekskluzīvās tiesības, kuras paredzētas šajos pantos, ciktāl tāda prezumpcija ir savienojama ar starptautisko konvenciju par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību (še turpmāk Romas konvencija);

tā kā dalībvalstis autortiesību blakustiesību turētājiem var paredzēt lielāku aizsardzību nekā to prasa šīs direktīvas 8. pants;

tā kā saskaņotas nomas tiesības un patapinājuma tiesības, kā arī saskaņotu aizsardzību autortiesību blakustiesību jomā nedrīkst īstenot tādējādi, lai šī īstenošana radītu slēptus ierobežojumus tirdzniecībā starp dalībvalstīm vai tādējādi, ka tā nonāktu pretrunā ar noteikumiem par mediju secību, kā atzīts tiesas spriedumā “*Société Cinéthèque* pret FNCF”⁽¹⁾,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

NOMAS TIESĪBAS UN PATAPINĀJUMA TIESĪBAS

1. pants

Saskaņošanas objekts

1. Saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem dalībvalstis, ievērojot 5. pantu, paredz tiesības atļaut vai aizliegt nomāt un patapināt ar autortiesībām aizsargātu darbu oriģinālus un kopijas, kā arī citus objektus, kas minēti 2. panta 1. punktā.

⁽¹⁾ Lieta 60/84 un 61/84, ECR 1985., 2605. lpp.

2. Šajā direktīvā “nomāt” objektus nozīmē darīt tos izmantojamus uz ierobežotu laiku un ar mērķi gūt tiešu vai netiešu tautsaimniecisku vai komerciālu labumu.

3. Šajā direktīvā “patapināt” objektus nozīmē darīt tos izmantojamus uz ierobežotu laiku bez mērķa gūt tiešu vai netiešu tautsaimniecisku vai komerciālu labumu, ja to dara ar publikai pieejamu iestāžu starpniecību.

4. Šā panta 1. punktā minētās tiesības neierobežo ar autortiesībām aizsargātu darbu un citu, 2. panta 1. punktā minēto tiesību objektu oriģinālu un kopiju pārdošana vai citāda izplatīšana.

2. pants

Nomas tiesību un patapinājuma tiesību turētāji un tiesību objekti

1. Ekskluzīvās tiesības atļaut vai aizliegt nomu un patapināšanu pieder:

- autoriem attiecībā uz viņu darbu oriģināliem un kopijām,
- izpildītājiem attiecībā uz viņu priekšnesumu fiksācijām,
- skaņu ierakstu producentiem attiecībā uz viņu izdarītiem skaņu ierakstiem, un
- filmu pirmo fiksējumu producentiem attiecībā uz filmu oriģināliem un kopijām. Šajā direktīvā termins “filma” nozīmē kinematogrāfiskus vai audiovizuālus darbus, vai kustīgus attēlus ar skaņu pavadījumu vai bez tā.

2. Šajā direktīvā kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galvenie režisori ir atzīti par to autoriem vai par kādu no to autoriem. Dalībvalstis var paredzēt to, ka citus atzīst par viņu līdzautoriem.

3. Šī direktīva neskar nomas tiesības un patapinājuma tiesības attiecībā uz celtnēm un lietišķās mākslas priekšmetiem.

4. Šā panta 1. punktā minētās tiesības var nodot citiem, deleģēt vai piešķirt ar licences līgumiem.

5. Ciktāl tas nav pretrunā ar 7. punktu, ja izpildītāji ar filmas producentu individuāli vai kolektīvi noslēdz līgumu par filmas uzņemšanu, tad, ja vien līguma noteikumi nenosaka citādi, jāuzskata, ka izpildītāji, uz ko attiecas šis līgums, saskaņā ar 4. pantu nodevuši citiem savas nomas tiesības.

6. Dalībvalstis var paredzēt 5. punktā ietvertajai prezumpcijai līdzīgu prezumpciju attiecībā uz autoriem.

7. Dalībvalstis var paredzēt to, ka, parakstot šādus līgumus starp izpildītājiem un filmu producentiem par filmas uzņemšanu, faktiski ir atļauta šo filmu noma — ar nosacījumu, ka šis līgums paredz taisnīgu atlīdzību, kas noteikta 4. pantā. Dalībvalstis var arī paredzēt to, ka šis punkts *mutatis mutandis* attiecas uz tiesībām, kas ietvertas II nodaļā.

3. pants

Datorprogrammu noma

Šī direktīva neskar 4. panta c) punktu Padomes Direktīvā 91/250/EEK (1991. gada 14. maijs) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (¹).

4. pants

Neatsaucamas tiesības uz taisnīgu atlīdzību

1. Ja kāds autors vai izpildītājs savas nomas tiesības, kas attiecas uz skaņu ierakstu vai filmas oriģinālu vai kopiju, nodevis citiem vai deleģējis skaņu ieraksta vai filmas producentam, šis autors vai izpildītājs patur tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību par nomu.

2. Nav atsaucamas autoru vai izpildītāju tiesības gūt taisnīgu atlīdzību par nomu.

3. Tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību var uzticēt īstenot iestādēm, kas pārstāv autorus vai izpildītājus.

4. Dalībvalstis var noteikt, vai un ciktāl šīm iestādēm uzticēt tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību, kā arī jautājumu par to, no kā var prasīt vai ievākt šo atlīdzību.

5. pants

Atkāpes no ekskluzīvām publiska patapinājuma tiesībām

1. Dalībvalstis var pieļaut atkāpi no šīm 1. pantā paredzētām ekskluzīvām tiesībām attiecībā uz publisku patapinājumu, ar nosacījumu, ka vismaz autori gūst atlīdzību par šādu patapinājumu. Dalībvalstis drīkst noteikt šo atlīdzību, ņemot vērā ar kultūras veicināšanu saistītus mērķus.

2. Ja dalībvalstis nepiemēro ekskluzīvās patapinājuma tiesības, ko 1. pants paredz attiecībā uz skaņu ierakstiem, filmām un datorprogrammām, tās ievieš atlīdzību vismaz to autoriem.

(¹) OV L 122, 17.5.1991., 42. lpp.

3. Dalībvalstis var atbrīvot atsevišķu kategoriju uzņēmumus no 1. un 2. punktā minētās atlīdzības maksājumiem.

4. Komisija līdz 1997. gada 1. jūlijam sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādā ziņojumu par publisku patapināšanu Kopienā. Tā šo ziņojumu iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei.

II NODAĻA

AUTORTIESĪBU BLAKUSTIESĪBAS

6. pants

Fiksācijas tiesības

1. Dalībvalstis paredz izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt fiksēt viņu sniegtos priekšnesumus.

2. Dalībvalstis paredz raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt fiksēt to raidījumus neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus pārraida pa vadiem vai pa gaisu, arī izmantojot kabeļus vai mākslīgos pavadoņus.

3. Kabeļu izplatītājiem nav 2. punktā paredzēto tiesību, ja tie tikai retranslē raidorganizāciju raidījumus pa kabeļiem.

7. pants

Reproducēšanas tiesības

1. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu reproducēšanu:

- izpildītājiem — attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu,
- skaņu ierakstu producentiem attiecībā uz viņu izdarītiem skaņu ierakstiem,
- filmu pirmo fiksējumu producentiem attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām, un
- raidorganizācijām — attiecībā uz to raidījumu fiksācijām, kā izklāstīts 6. panta 2. punktā.

2. Reproducēšanas tiesības, kas minētas 1. pantā, var nodot citiem, deleģēt vai piešķirt ar licences līgumiem.

8. pants

Raidīšana un publiski priekšnesumi

1. Dalībvalstis paredz izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt raidīt bez vadiem un publiski izpildīt viņu priekšnesumus,

izņemot gadījumus, ja šis priekšnesums ir jau pārraidīts priekšnesums vai arī tas izdarīts no fiksējuma.

2. Dalībvalstis paredz tiesības, kas nodrošina to, ka vienreizējo taisnīgo atlīdzību apmaksā lietotāji, ja komerciālos nolūkos publicētus skaņu ierakstus vai šādu skaņu ierakstu reprodukcijas izmanto raidīšanai bez vadiem vai kādiem publiskiem priekšnesumiem, un lai nodrošinātu to, ka šo atlīdzību savā starpā sadala attiecīgie izpildītāji un skaņu ierakstu producenti. Ja nav noslēgts nolīgums starp izpildītājiem un skaņu ierakstu producentiem, dalībvalstis var izstrādāt noteikumus tam, kā šo atlīdzību sadalīt viņu starpā.

3. Dalībvalstis paredz raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt retranslē to raidījumus bez vadiem, kā arī publiski tos izpildīt, ja šāds izpildījums notiek vietās, kas pieejamas publikai par ieejas maksu.

9. pants

Izplatīšanas tiesības

1. Dalībvalstis

- izpildītājiem — attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksējumu,
- skaņu ierakstu producentiem — attiecībā uz viņu izdarītiem skaņu ierakstiem,
- filmu pirmo fiksējumu producentiem — attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām,
- raidorganizācijām "attiecībā uz to izgatavotām raidījumu fiksācijām, uz kuriem attiecas 6. panta 2. punkts,"

paredz ekskluzīvas tiesības, šē turpmāk "izplatīšanas tiesības", pārdot vai citādi darīt publikai pieejamus šos objektus, kā arī to kopijas.

2. Visu 1. punktā minēto objektu izplatīšanas tiesības Kopienā nav ierobežotas, izņemot gadījumu, ja Kopienā šos objektus pirmo reizi pārdod tiesību turētāji vai tas notiek ar viņu piekrišanu.

3. Izplatīšanas tiesības ir spēkā, ciktāl tās nav pretrunā ar īpašiem I nodaļas, jo īpaši 1. panta 4. punkta noteikumiem.

4. Izplatīšanas tiesības var nodot citiem, deleģēt vai piešķirt ar licences līgumiem.

10. pants

Tiesību ierobežojumi

1. Dalībvalstis var paredzēt II nodaļā minētos tiesību ierobežojumus attiecībā uz:

- a) personisku lietošanu;
- b) īsu fragmentu izmantošanu sakarā ar jaunāko ziņu reportāžām;
- c) īslaicīgu fiksējumu, ko raidorganizācijas veic ar saviem līdzekļiem un savu raidījumu vajadzībām;
- d) izmantojumu tikai mācību vai zinātnisku pētījumu nolūkiem.

2. Neatkarīgi no 1. punkta visas dalībvalstis var paredzēt tādu pašus ierobežojumus attiecībā uz izpildītāju, skaņu ierakstu producentu, raidorganizāciju un filmu pirmo fiksējumu producentu aizsardzību, ko tās paredz sakarā ar literāru darbu un mākslas darbu autortiesību aizsardzību. Obligātus licences līgumus tomēr var paredzēt vienīgi tiktāl, ciktāl tie saskan ar Romas konvenciju.

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkts nav pretrunā ar normām, kas ir spēkā vai kas nākotnē stāsies spēkā attiecībā uz atlīdzību par reproducēšanu personiskai lietošanai.

III NODAĻA

ILGUMS

11. pants

Autoru tiesību termiņš

Ciktāl tas nav pretrunā ar turpmākiem saskaņošanas pasākumiem, autoru tiesības, kas minētas šajā direktīvā, nebeidzas, pirms beidzas termiņš, ko paredz Bernes konvencija par literāro un mākslas darbu aizsardzību.

12. pants

Blakustiesību termiņš

Ciktāl tas nav pretrunā ar turpmākiem saskaņošanas pasākumiem, izpildītāju, skaņu ierakstu producentu un raidorganizāciju tiesības, kas minētas šajā direktīvā, nebeidzas, pirms attiecīgi beidzas Romas konvencijas paredzētais termiņš. Šajā direktīvā minētās tiesības filmu pirmo fiksējumu producentiem pastāv 20 gadus, rēķinot tā gada beigām, kad fiksējums izgatavots.

IV NODAĻA

VISPĀRĒJI NOTEIKUMI

13. pants

Piemērojums laikā

1. Šī direktīva attiecas uz visiem darbiem, ko aizsargā autortiesības, uz uzvedumiem, skaņu ierakstiem, raidījumiem un filmu pirmajiem fiksējumiem, kas minēti šajā direktīvā un ko 1994. gada 1. jūlijā joprojām aizsargā dalībvalstu tiesību akti autortiesību un blakustiesību jomā vai kas šajā dienā atbilst aizsardzības kritērijiem, kurus paredz šīs direktīvas noteikumi.

2. Šo direktīvu piemēro, nekaitējot nevienam izmantojuma aktam, kas veikts pirms 1994. gada 1. jūlija.

3. Dalībvalstis var paredzēt to, ka tiesību turētājus atzīst par piekritušiem atļaut nomāt vai patapināt objektus, kas minēti 2. panta 1. punktā, par kuriem ir pierādīts, ka tie ar šādu nolūku ir darīti pieejami trešām personām vai arī šīs tiesības ir iegūtas pirms 1994. gada 1. jūlija. Tomēr jo īpaši tad, ja šāds objekts ir digitāls ieraksts, dalībvalstis var paredzēt to, ka šiem tiesību turētājiem ir tiesības gūt pienācīgu atlīdzību par šo objektu nomu vai patapināšanu.

4. Dalībvalstīm var nepiemērot 2. panta 2. punktu kinematogrāfiskiem vai audiovizuāliem darbiem, kas radīti pirms 1994. gada 1. jūlija.

5. Dalībvalstis noliek dienu, no kuras ir spēkā 2. panta 2. punkts, un tā nedrīkst būt vēlāka par 1997. gada 1. jūliju.

6. Šī direktīva, ciktāl tas nav pretrunā ar 3. punktu un ciktāl tā saskan ar 8. un 9. punktu, neiespaido līgumus, kas noslēgti pirms dienas, kad tā pieņemta.

7. Dalībvalstis saskaņā ar 8. un 9. punkta noteikumiem var paredzēt to, ja šie tiesību turētāji, kas ieguvuši jaunas tiesības saskaņā ar attiecīgo valstu noteikumiem, kuri pieņemti līdz 1994. gada 1. jūlijam, īstenojot šo direktīvu, ir piekrituši izmantošanai, tad uzskata, ka viņi jaunās ekskluzīvās tiesības ir nodevuši citiem.

8. Dalībvalstis noliek dienu, no kuras pastāv 4. pantā minētās neatsaucamās tiesības uz taisnīgu atlīdzību, ar nosacījumu, ka tā nav vēlāka par 1997. gada 1. jūliju.

9. Ja līgumi ir noslēgti līdz 1994. gada 1. jūlijam, tad neatsaucamas tiesības uz 4. pantā paredzēto taisnīgu atlīdzību ir spēkā vienīgi tad, ja autori vai izpildītāji, vai viņu pārstāvji līdz 1997. gada 1. janvārim iesnieguši līgumu šajā sakarā. Ja tiesību turētāju starpā nav noslēgts nolīgums par atlīdzības līmeni, dalībvalstis var noteikt taisnīgas atlīdzības līmeni.

*14. pants***Autortiesību un blakustiesību attiecības**

Ar autortiesībām saistītas aizsardzības tiesības saskaņā ar šo direktīvu neiespaido un neietekmē autortiesību aizsardzību.

*15. pants***Nobeiguma noteikumi**

1. Dalībvalstis līdz 1994. gada 1. jūlijam ievieš vajadzīgos normatīvos un administratīvos aktus, lai nodrošinātu atbilstību šai direktīvai. Tās par to tūlīt informē Komisiju.

Dalībvalstīm pieņemot šīs normas, tajās ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī to oficiālās publikācijas papildina ar šādu atsauci. Dalībvalstis izstrādā metodes, kā izdarīt šādas atsauces.

2. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai galvenos savu tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņēmušas jomā, uz ko attiecas šī direktīva.

16. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 1992. gada 19. novembrī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

E. LEIGH